

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра методики професійного навчання

ПСИХОЛОГІЯ:

**методичні рекомендації з вивчення дисципліни та виконання практичних і
самостійних робіт для здобувачів вищої освіти 3 курсу освітнього ступеню
«Бакалавр» спеціальності 204 «ТВПТ» заочної форми навчання**

Миколаїв

2018

УДК 159.9

П 86

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від _____ 2018 р., протокол № _

Укладачі:

К. М. Горбунова – канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету;

К. А. Тайхриб – асистент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету.

Рецензенти:

Л. О. Комісарова – канд. пед. наук, доцент, заступник директора Департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації;

С. Б. Літвінчук – канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Мета, завдання, предмет, об'єкт навчальної дисципліни	3
2. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін	5
3. Структура і обсяг курсу	6
4. Загальний розподіл годин і кредитів	6
5. Перелік та короткий зміст лекцій, перелік та план практичних занять	8
6. Теми контролю і перевірки знань студентів, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання	16
7. Питання для проміжного та підсумкового контролю знань студентів	18
8. Тематика контрольних робіт	38
ЛІТЕРАТУРА	43

1. Мета, завдання, предмет, об'єкт навчальної дисципліни

Психологія – одна із наук про людину. Об'єктом її вивчення є найскладніша сфера життєдіяльності людини – психіка. Знання про сутність психіки, природу психічних явищ та їх закономірності мають важливе значення в житті та професійній діяльності людини – для керування психічним розвитком та діяльністю особистості.

У контексті принципу гуманізації навчально-виховного процесу вишів вивченню курсу психології надається пріоритетної важливості.

Отже, виходячи із суспільних і зокрема освітніх функцій психології, основна **мета вивчення** даного курсу як навчальної дисципліни – сприяти усвідомленню студентами природи психічних процесів, станів, властивостей особистості, що є підґрунтям розуміння майбутніми фахівцями сутності психологічних аспектів життя людини; формування комунікативних умінь, навичок ефективної взаємодії з іншими людьми. Даний курс покликаний забезпечити засвоєння студентами основних категорій та понять психології.

Головними завданнями викладання навчальної дисципліни «Психологія» є:

- виховання у студентів потреби у вивченні психології;
- формування розуміння логічного змісту курсу психології;
- ознайомлення із предметом психології та її завданнями, основними напрямками, галузями;
- сприяння усвідомленню студентами методології та основних методів психологічних досліджень;
- засвоєння студентами знань про психіку та її явища (психічні процеси, властивості, стани); про основи психології особистості; основні аспекти спілкування;
- вироблення умінь ефективного спілкування.

Студенти повинні *знати*:

- Теоретичні підходи до вивчення людини як суб'єкта діяльності та пізнання;

- Закономірності становлення та розвитку особистості;
- Індивідуально-психологічні особливості особистості;
- Особливості емоційно-вольової сфери особистості;
- Місце і роль процесу самопізнання в процесі розвитку особистості.

Студенти повинні *вміти*:

- розуміти й розпізнавати психічні явища; аналізувати емоційно-психологічні стани особистості;
- визначати завдання особистісного розвитку;
- визначати особистісні проблеми й шляхи їх подолання;
- уміти аналізувати систему пізнавальних процесів людини;
- конструктивно взаємодіяти в групі.

Успішне оволодіння студентами програмового матеріалу курсу психології є підґрунтям формування одного з аспектів готовності студентів до професійної діяльності.

У лекційному курсі, на практичних заняттях необхідно навчальний матеріал пов'язувати зі специфікою роботи майбутнього спеціаліста сільськогосподарського виробництва.

Об'єкт вивчення дисципліни – психологічні знання на сучасному етапі розвитку суспільства.

Предмет – психологічні знання у власній життєдіяльності та у процесі становлення майбутніх фахівців.

2. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

Вивчення дисципліни «Психологія» пов'язано із вивченням таких дисциплін як «Педагогіка», «Етика», «Психологія управління», «Психологія трудових відносин у колективі», «Психологія праці».

3. Структура і обсяг курсу

Згідно з навчальним планом студенти вивчають дисципліну на 3 курсі у 5 та 6 семестрах.

Розподіл годин

Лекції	- 8 год. / 0,2 кред.
Практичні	- 8 год. / 0,2 кред.
Всього	48 год / 1,3 кред.
Залік	у 6 семестрі

4. Загальний розподіл годин і кредитів

Модуль	№ теми	Назва теми	ЛЗ	ПЗ	СРС
ІМОДУЛЬ Предмет психології. Особистість. Діяльність	1.1	Теоретичні основи психології	2	2	2
	1.2	Психологія особистості	2	2	2
	1.3	Діяльність			8
ІІ МОДУЛЬ Пізнавальні психічні процеси. Емоційно-вольові процеси. Індивідуально-психологічні особливості особистості	2.1	Пізнавальні психічні процеси (Відчуття. Сприймання. Мислення)	2		4
	2.2	Пізнавальні психічні процеси (Уява, пам'ять, увага)		2	2
	2.3	Емоційно-вольові процеси	2		2
	2.4	Індивідуально-психологічні особливості особистості (Темперамент, характер)		2	2
	2.5	Здібності			8
<i>Всього</i>			8	8	32

5. Перелік та короткий зміст лекцій, перелік та план практичних занять

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

Зміст лекційного заняття 1 (2 год.)

Визначення психології як науки, її основні принципи, завдання та значення. Предмет психології як науки. Природа психічного. Характеристика психічних явищ. Поняття про психіку людини. Рефлекторна природа психіки. Психіка і свідомість. Проблема взаємозв'язку психічного та фізичного. Методика та методологія. Методи психології. Розвиток психіки і свідомості. Виникнення та розвиток психіки. Розвиток механізмів психічної діяльності. Розвиток людської свідомості.

Зміст практичного заняття № 1 (2 год.)

1. Основні галузі психологічних знань. Зв'язок психології з іншими науками.
2. Спостереження й експеримент як основні методи психології.
3. Додаткові методи (тести, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, самооцінка).
4. Наукові та життєві знання із психології.
5. Основні напрямки сучасної психології (огляд).

Тема 2. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Зміст лекційного заняття (2 год.)

Поняття про особистість та її структуру. Наукові підходи до розгляду проблеми структури особистості в сучасній психології. Цілісний підхід до вивчення людини у психології. Індивід, особистість, суб'єкт діяльності, індивідуальність. Спрямованість особистості. Активність особистості та самоуправління. Структура особистості. Поняття про соціальні групи.

Зміст практичного заняття № 2

1. Наукові підходи до розгляду проблеми структури особистості в сучасній психології.
2. Особистість як самоуправна система. Структура самоуправління особистості. Види самоуправління особистості.
3. Міжособистісні стосунки у групі.
4. Психологічна сумісність у міжособистісних стосунках.
5. Внутрішньоособистісний та міжособистісний конфлікти.

Тема 4. ПІЗНАВАЛЬНІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ (Відчуття. Сприймання. Мислення)

Зміст лекційного заняття (2 год.)

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Рецептори. Властивості відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Константність, осмисленість, історичність сприймання. Види сприймань. Властивості сприймань. Індивідуальні відмінності у сприйманні людей. Розвиток сприймання. Поняття про мислення та його фізіологічні основи. Форми мислення. Мислені операції. Види мислення. Розвиток мислення. Мислення і мовлення.

Тема 5. ПІЗНАВАЛЬНІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ (УЯВА, ПАМ'ЯТЬ, УВАГА)

Зміст практичного заняття (2 год.)

1. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю
2. Процес створення образів уяви
3. Уява і особистість
4. Розвиток уяви
5. Розвиток пам'яті
6. Індивідуальні особливості пам'яті
7. Розвиток уваги

Тема 6. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ. ЕМОЦІЇ ТА ПОЧУТТЯ

Зміст лекційного заняття (2 год.)

Поняття про емоції і почуття. Прості й складні емоції. Зовнішня зумовленість почуття. Характеристики почуттів: якість полярність, активність та інтенсивність. Фізіологічні основи емоцій і почуттів. Рефлекторне походження. Зовнішні прояви емоцій і почуттів. Форми і стани переживання емоцій і почуттів: настрої, афекти, стреси, фрустрації, пристрасті, цікавість, радість, здивування, страждання, гнів, відраза, презирство, страх, сором. Вищі почуття: моральні, естетичні, інтелектуальні та праксичні. Воля. Природа волі. Вольовий процес. Патологія та психологія волі. Вольові якості людини.

Тема 7. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Зміст практичного заняття № 7 (2 год.)

1. Темперамент і особистість.
2. Вплив темпераменту на діяльність людини.
3. Методики діагностики виду темпераменту.
4. Поняття про характер.
5. Структура характеру.
6. Співвідношення характеру й темпераменту

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Життєвий цикл і вікові кризи.
2. Проблема несвідомого в психології.
3. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини.
4. Вади виховання і психічний розвиток.
5. Біологічне і соціальне в особистості людини.
6. Формування і розвиток особистості в процесі онтогенезу.

7. Психологічний захист і його механізми.
8. Формування і корекція самооцінки.
9. Методи встановлення емоційної рівноваги.
10. Шляхи формування творчої особистості.
11. Розвиток і виховання здібностей у дітей.
12. Шляхи розвитку вольових якостей особистості.
13. Вміння, навички, звички та особливості їх формування.
14. Дружба і кохання як соціально-психологічне явище.
15. Розвиток креативних якостей особистості.
16. Прояв психічних властивостей темпераменту у пізнавальних процесах людини.
17. Теорії темпераменту.
18. Вікові особливості характеру.
19. Шляхи розвитку пам'яті та її значення в професійній діяльності агрономів.
20. Шляхи розвитку мислення.
21. Шляхи розвитку уваги та її значення в професійній діяльності агрономів.
22. Шляхи розвитку уваги та її значення в професійній діяльності агрономів.
23. Феномен егоцентричного мовлення.
24. Ігри дітей та їх значення у розвитку волі.
25. Роль відчуттів і сприймання у житті людини.
26. Гендерні відмінності у здібностях.
27. Формування і розвиток «Я»-концепції.
28. Розвиток моральних почуттів людини.
29. Шляхи подолання стресів.
30. Вплив негативних емоційних станів на здоров'я.
31. Характеристика сучасних теорій особистості.

32. Основні наукові напрями психології (біхевіоризм, психоаналіз, гуманістична психологія, гештальтпсихологія).

**6. Теми контролю і перевірки знань студентів, які
винесені на самотійне обов'язкове опрацювання**

Тема 3. ДІЯЛЬНІСТЬ

Зміст теми

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Праця. Психологічна характеристика праці. Гра. Природа гри, теорії гри. Мова і мовлення. Поняття про мову та її функції. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Види мовлення. Розвиток мовлення.

Обов'язкове письмове опрацювання питань:

1. Психологічний аналіз діяльності: поняття, структура, мотиви
2. Перенесення та інтерференція навичок
3. Основні різновиди діяльності
4. Спілкування. Засоби спілкування, функції спілкування
5. Різновиди спілкування

Тема 4. ПІЗНАВАЛЬНІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ

(Відчуття. Сприймання. Мислення)

Зміст теми

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Рецептори. Властивості відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Константність, осмисленість, історичність сприймання. Види сприймань. Властивості сприймань. Індивідуальні відмінності у сприйманні людей. Розвиток сприймання. Поняття про мислення та його фізіологічні основи. Форми мислення. Мислені операції. Види мислення. Розвиток мислення. Мислення і мовлення.

Обов'язкове письмове опрацювання питань:

1. Поняття про відчуття, фізіологічні основи відчуттів
2. Класифікації відчуттів
3. Взаємозв'язок відчуттів з іншими пізнавальними процесами
4. Розвиток сприймання
5. сприймання простору, величини, форми, руху, часу
6. Спостереження і спостережливість
7. Індивідуальні особливості мислення
8. Розвиток мислення

Тема 5. ПІЗНАВАЛЬНІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ (УЯВА, ПАМ'ЯТЬ, УВАГА)

Зміст теми

Поняття про уяву, її функції. Види уяви. Прийоми створення уявних образів. Уява та творчість. Розвиток уяви. Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті. Мнемонічні прийоми запам'ятовування. Розвиток пам'яті. Поняття про увагу, її природу та значення. Види та форми уваги. Основні властивості уваги. Способи управління увагою. Розвиток уваги.

Тема 6. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ. ЕМОЦІЇ ТА ПОЧУТТЯ

Зміст теми

Поняття про емоції і почуття. Прості й складні емоції. Зовнішня зумовленість почуття. Характеристики почуттів: якість полярність, активність та інтенсивність. Фізіологічні основи емоцій і почуттів. Рефлекторне походження. Зовнішні прояви емоцій і почуттів. Форми і стани переживання емоцій і почуттів: настрої, афекти, стреси, фрустрації, пристрасті, цікавість, радість, здивування, страждання, гнів, відраза, презирство, страх, сором. Вищі почуття: моральні,

естетичні, інтелектуальні та практичні. Воля. Природа волі. Вольовий процес. Патологія та психологія волі. Вольові якості людини.

Обов'язкове письмове опрацювання питань:

1. Поняття про емоції і почуття.
2. Характеристики почуттів.
3. Фізіологічні основи емоцій і почуттів.
4. Форми і стани переживання емоцій і почуттів.
5. Вищі почуття
6. Розвиток вольових якостей

**Тема 7. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ОСОБИСТОСТІ**

Зміст теми

Поняття про темперамент. Типи темпераментів. Фізіологічні основи темпераменту. Основні типи вищої нервової діяльності. Головні властивості темпераменту. Поняття про характер. Характер і темперамент. Структура характеру. Риси характеру. Акцентуації характеру. Формування характеру.

Тема 8. ЗДІБНОСТІ

Зміст теми

Здібності. Поняття про здібності. Структура здібностей. Задатки як природжені передумови розвитку здібностей. Види здібностей. Рівні здібностей. Теорії обдарованості.

Обов'язкове письмове опрацювання питань:

1. Поняття про здібності.
2. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови
3. Умови розвитку здібностей

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Завдання 1

Чому павук, посаджений у банку разом з мухою, не «впізнає» її, навіть коли він голодний, тоді як за звичайних умов умисно ловить мух у павутиння і поїдає їх?

Завдання 2

Чому складну поведінку бджіл не можна назвати працею?

Завдання 3

Чому впродовж усієї історії розвитку людства організм людини і мозок не зазнавали практично ніяких змін, а у тварин кожний новий етап розвитку психіки супроводжувався змінами в організмі та нервовій системі?

Завдання 4

Чому обмін сигналами, що має місце у тварин, не може ототожнюватися з мовою людини?

Завдання 5

За якими зовнішніми виявами особистості можна судити про рівень її розвитку та суспільну свідомість?

Завдання 6

Як, аналізуючи потреби особистості, можна дійти висновку про рівень її індивідуальної та суспільної свідомості?

Завдання 7

У чому проявляється негативна та позитивна роль настанов у житті людини? Чи є можливість формувати їх цілеспрямовано і як саме?

Завдання 8

Чи можливий безконфліктний спосіб життя людини. Свою думку обґрунтуйте.

Завдання 9

У наведених нижче прикладах визначте, що належить до руху, а що - до дії:

- а) щоб зупинити машину, водій збавляє газ, відключає зчеплення і натискає на гальма;*
- б) щоб зменшити швидкість, водій так само зменшує газ і натискає на педаль зчеплення.*

Завдання 10

В яких прикладах ідеться про вміння, навички, звички:

- а) недосвідчений кранівник послідовно переміщує вантаж, працюючи по черзі кожним важелем. Вантаж рухається ніби стрибками і по ламаній лінії, зупиняючись і змінюючи напрямок руху;*
- б) людина, що опанувала грамоту, швидко, не втрачаючи часу на визначення типу речення, безпомилково ставить розділові знаки;*
- в) переходячи дорогу із світлофором, людина кидає погляд на нього навіть тоді, коли рух транспорту відсутній.*

Завдання 11

Чи завжди референтна група є для особистості взірцем еталонів поведінки, особистісних якостей? Відповідаючи на запитання, наведіть конкретні приклади.

Завдання 12

Опрацюйте методичку діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки К. Томаса, адаптованої Н. Гришиною. Визначте домінуючу стратегію власної поведінки в конфлікті, проаналізуйте, що вам потрібно зробити для того, щоб модель вашої поведінки в конфлікті була конструктивною.

Завдання 13

Який зв'язок психіки та діяльності виявляється в описаній нижче ситуації?

Вивчення людей похилого віку та довгожителів показує, що активний зв'язок з навколишнім життям, посильна праця сприяють збереженню життєвого тону особистості в процесі багатьох років. Якщо людина з тих чи інших причин припиняє професійну і громадську діяльність, звільняється від будь-

яких обов'язків і виконання пов'язаних із цим функцій, то це призводить до занепаду сил, прискорює старіння і спричинює глибинні зміни в структурі особистості.

Завдання 14

Чи завжди обмін інформацією є спілкуванням? Чи достатнім для характеристики спілкування є твердження про те, що спілкування є обміном інформацією між людьми?

Завдання 15

Про що може свідчити експеримент, проведений С. Левіном зі щуренятами?

Двом групам щуренят було забезпечено однакові умови. Єдина відмінність полягала в тому, що одних щодня погладжували (пестили), а других - ні. Виявилося, що перші вирости більшими, міцнішими, активнішими, ніж ті, які були позбавлені емоційного комфорту.

Завдання 16

Між Вашими підлеглими виник конфлікт, який заважає їм ефективно працювати. Кожен з них, по одинці, звертається до Вас з тим, щоб Ви прийняли його позицію у вирішенні конфлікту. Ваші дії в даній ситуації?

Завдання 17

У вже усталеному колективі, де виник конфлікт між двома групами з приводу впровадження нововведень, з'являється новий керівник. Яким чином, на Вашу думку, він повинен вирішити даний конфлікт?

Завдання 18

Чому в світловій рекламі світло періодично вимикається? З якою метою це роблять?

Завдання 19

І.Ньютон мав звичку варити яйце на спиртівці за робочим столом, щоб зайвий раз не відволікатися від роботи. Одного разу в момент напруженої розумової праці замість яйця він вкинув у каструлю свій годинник. Як можна пояснити цей факт? Чи не вважаєте ви його проявом геніальності?

Завдання 20

Яку людину можна назвати більш уважною:

— ту, яка, займаючись справами, перебуває в стані глибокої зосередженості й не помічає нічого навколо;

— ту, яка за коротку мить здатна помітити всі деталі ситуації і не випускати з поля зору жодної дрібниці;

— ту, яка незалежно від того, що вона робить, здатна бачити й чути все, що так або інакше стосується її діяльності?

Завдання 21

Хижак може впродовж тривалого часу вистежувати свою здобич. Чи можна його увагу схарактеризувати як довільну?

Завдання 22

Про які якості розуму йдеться в наведеному описі: *"Він мав ґрунтовні знання у сфері як соціальних, так і природничих наук і вмів цими знаннями добре користуватися. У досліджуваних явищах він прагнув віднайти їхню сутність, з'ясувати головні причини, зв'язки. Відкидаючи будь-які шаблони, при аналізі нових фактів умів бачити їх з нового боку й не боявся критично оцінити свої попередні погляди. Іноді він припускався помилок, але вмів усувати їх згодом".*

7. Питання для проміжного та підсумкового контролю знань студентів

ПИТАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль I

Варіант 1

1. Що вивчає психологія?
2. З якими іншими науками пов'язана психологія?
3. Які ви знаєте основні галузі психології?
4. У чому полягає суть сигнальної ролі психіки?
5. Якою є послідовність етапів розвитку нервової системи?
6. Як пов'язаний розвиток психіки з середовищем та умовами життя?
7. Що спільне і що відмінне у психічній діяльності тварини і людини?

8. В чому полягає рефлекторна діяльність мозку?
9. Що таке родова пам'ять?
10. Назвіть функції окремих частин великих півкуль.

Варіант 2

1. Назвіть об'єкт вивчення психології.
2. Якою є послідовність етапів розвитку психіки?
3. Які завдання вирішує психологічна наука
4. Яка роль праці у виникненні людської свідомості?
5. В чому полягає суть розумової діяльності тварин?
6. В чому суть першої та другої сигнальної системи?
7. Охарактеризуйте особливості нервової системи.
8. В чому полягає соціальна поведінка тварин?
9. Якими є умови розвитку людської свідомості?
10. Дайте характеристику нервовим процесам в корі великих півкуль головного мозку.

Варіант 3

1. Охарактеризуйте основні принципи психології.
2. Психологія як компонент життєвого досвіду.
3. Охарактеризуйте стадії розвитку психіки.
4. Чому обмін сигналами, що має місце у тварин, не може ототожнюватися з мовою людини?
5. Охарактеризуйте форми реагування тварин.
6. В чому полягає історичний розвиток людської свідомості?
7. Які ознаки людської свідомості?
8. В чому полягає інстинктивна поведінка тварин і людини? Дайте характеристику основним інстинктам.
9. В чому полягає суть соціальної поведінки тварин.

10. Які нервові процеси відбуваються в корі великих півкуль? Дайте їм характеристику.

Варіант 4

1. Якими є головні ознаки особистості?
2. Види і класифікація груп.
3. У чому виявляється суспільна сутність особистості?
4. Як співвідносяться між собою поняття «особистість» і «індивідуальність»?
5. У чому полягає істотна відмінність між офіційним та неофіційним лідером групи?
6. Якою є структура особистості?
7. Феномени ідентифікації, рефлексії та емпатії.
8. Що таке спрямованість особистості?
9. Адаптація людини в групі.

Варіант 5

1. Якими є головні групи мотивів особистості?
2. Проблеми згуртованості колективу.
3. Як поділяються цілі особистості?
4. Що таке соціально-психологічний клімат колективу.
5. Ієрархія потреб особистості.
6. Структура конфлікту. Динаміка конфлікту.
7. Інтереси та їх види.
8. Які чинники зумовлюють психічний розвиток особистості?
9. Функції та типологія конфліктів. Основні стилі поведінки при розв'язанні.

Модуль II

Варіант 1

1. Поняття про темперамент.
2. Поняття про емоції і почуття.
3. Формування та структура характеру.
4. Відмінність між здібностями, знаннями, уміннями і навичками.
5. Природа емоцій і почуттів.
6. Вольові якості особистості.
7. Мислення, його види.
8. Рівні розвитку здібностей
9. Види та форми уваги.
10. Типи темпераментів.

Варіант 2

1. Головні властивості темпераменту.
2. Загальне поняття про характер і його природу.
3. Структура здібностей.
4. Основні функції емоцій.
5. Поняття про волю.
6. Вищі почуття.
7. Види і властивості відчуттів.
8. Шляхи виховання і розвитку волі.
9. Позитивні і негативні сторони кожного типу темпераменту.
10. Поняття про уяву, її види.

Варіант 3

1. Джерела формування людського характеру.
2. Поняття про здібності та задатки.
3. Початкові етапи становлення здібностей, процес їх формування і подальшого розвитку.

4. Класифікація емоційних станів.
5. Види емоцій і почуттів.
6. Фізіологічні основи сприймання.
7. Увага, її властивості.
8. Пам'ять, її види.
9. Вольові якості особистості.
10. Мислення, його види.

Тестові завдання для підсумкового контролю

1. Виберіть правильну відповідь:

Сукупність вроджених спонук і форм поведінки, спрямованих на пристосування до умов життя і на виживання, – це:

- а) інстинктоїд;
- б) інтуїція;
- в) інстинкт;
- г) інтелект.

2. Виберіть правильну відповідь

Бджоли будують стільники так, ніби володіють складними математичними розрахунками. Це можна пояснити:

- а) інтелектуальною поведінкою;
- б) інстинктивною поведінкою;
- в) пристосуванням;
- г) біологічно доцільними реакціями

3. Виберіть правильну відповідь

Життєві психологічні знання такі:

- а) загальні й доступні для всіх людей у будь-який час у всьому світі;
- б) раціональні та усвідомлені;
- в) конкретні, пов'язані з певними ситуаціями, людьми, завданнями;

г) накопичуються в літературних джерелах.

4. Виберіть правильну відповідь

Способи регуляції поведінки живих істот в навколишньому середовищі, властивості якого сприймаються головним мозком у вигляді сигналів за допомогою органів відчуття (колір, звук, запах), – це:

- а) перша сигнальна система;
- б) друга сигнальна система;
- в) система регуляції;
- г) нервова периферична система.

5. Виберіть правильну відповідь

Друга сигнальна система – це способи регуляції поведінки живих істот у навколишньому середовищі, властивості якого сприймаються головним мозком у вигляді сигналів за допомогою:

- а) зорових відчуттів;
- б) смакових відчуттів;
- в) тактильних відчуттів;
- г) знакової системи мови.

6. Виберіть правильну відповідь

Метод, який використовується для оцінки міжособистісних емоційних зв'язків у групі, – це:

- а) референтометричний;
- б) соціометричний;
- в) генетичний;
- г) біографічний.

7. Виберіть правильну відповідь

Метод, який виявляється у вимірюванні рівня розвитку здібностей, умінь, навичок порівняно зі стандартом, – це:

- а) інтерв'ю;
- б) бесіда;
- в) анкетування;
- г) тестування.

8. Виберіть правильну відповідь

Продукт соціально-історичного розвитку, свідомий суб'єкт, що посідає певне становище в суспільстві та виконує певну соціальну роль, – це:

- а) індивід;
- б) особистість;
- в) індивідуальність;
- г) протагоніст.

9. Виберіть правильну відповідь

Неповторне поєднання психологічних особливостей людини, яке складають її своєрідність, відмінність від інших людей, характеризує людину як:

- а) особистість;
- б) індивіда;
- в) індивідуальність;
- г) суб'єкта.

10. Виберіть правильну відповідь Окрема жива істота, представник людського роду, – це:

- а) індивід;
- б) індивідуальність;
- в) суб'єкт;
- г) особистість.

11. Виберіть правильну відповідь

Псевдовиправдовування власних вчинків і поведінки називається:

- а) проекцією;
- б) раціоналізацією;
- в) сублімацією;
- г) витісненням.

12. Виберіть правильну відповідь

Захисний механізм, який полягає в тому, що людина не помічає неприємних для неї фактів і подій, називається:

- а) сублімацією;
- б) витісненням;
- в) запереченням;
- г) раціоналізацією.

13. Виберіть правильну відповідь

Онтогенетичний розвиток людини можна охарактеризувати такою послідовністю понять:

- а) індивід – особистість – суб'єкт діяльності – індивідуальність;
- б) індивід – суб'єкт діяльності – особистість – індивідуальність;
- в) індивід – суб'єкт діяльності – індивідуальність – особистість;
- г) суб'єкт діяльності – індивід – особистість – індивідуальність.

14. Виберіть правильну відповідь

Максимальна сила подразника, яка викликає адекватні відчуття, – це:

- а) підпорогова сила подразника;
- б) нижній поріг чутливості;
- в) верхній поріг чутливості;
- г) діапазон чутливості.

15. Виберіть правильну відповідь

Неадекватне сприймання, яке неправильно, викривлено, помилково відображає об'єкти, що діють на аналізатори, – це:

- а) виділення фігури з фону;
- б) ілюзія;
- в) галюцинація; г) витіснення.

16. Виберіть правильну відповідь

Пам'ять, яка обслуговує ситуативні задачі, що вимагають негайного застосування й відтворення, – це:

- а) сенсорна;
- б) оперативна;
- в) перехідна;
- г) метапам'ять.

17. Виберіть правильну відповідь

Увага належить до такого виду психічних явищ:

- а) психічні процеси;
- б) психічні властивості;
- в) психічні стани;
- г) несвідомі психічні процеси

18. Виберіть правильну відповідь

Онтогенез мислення – це перехід:

- а) від наочно-дійового через наочно-образне до словесно-логічного мислення;
- б) від наочно-образного через словесно-логічне до наочно-дійового мислення;
- в) від словесно-логічного через наочно-образне до наочно-дійового;

г) від наочно-логічного до образного.

19. Виберіть правильну відповідь

Регуляція діяльності індивідом, що забезпечує досягнення мети за відсутності актуальної потреби чи утримання від бажаної дії в ситуації вибору, – це:

- а) характер;
- б) мислення;
- в) рефлексія;
- г) воля.

20. Виберіть правильну відповідь

Психо-біологічна властивість особистості, яка проявляється в особливостях освоєння предметного світу, у соціальних контактах, у швидкості переходу від одного виду діяльності до іншого, називається:

- а) темпераментом;
- б) характером;
- в) задатками;
- г) здібностями.

21. Встановіть відповідність

1 індивід	А продукт соціально-історичного розвитку, суб'єкт соціальних відносин і свідомої діяльності
2 суб'єкт діяльності	Б людина як одинична природна істота, представник людського роду
3 особистість	В поєднує в єдине ціле біологічне й соціальну сутність людини

4 індивідуальність	Г сукупність психічних, фізіологічних і соціальних особливостей конкретної людини з точки зору її унікальності, своєрідності неповторності
--------------------	--

22. Встановіть відповідність

1. Життєві психологічні знання
2. Наукові психологічні знання
 - а. Знання конкретні
 - б. Знання узагальнені
 - в. Інтуїтивний характер знань
 - г. Знання раціональні усвідомлені
 - д. Знання накопичуються і передаються
 - е. Передавання знань ускладнене
 - ж. Джерело знань – спостереження
 - з. Знання обмежені
 - и. Джерело знань – експеримент
 - к. Знання постійно розширюються

23. Встановіть відповідність

1 психічні процеси	А пригніченість, страх, бадьорість, понурість
2 психічні стани	Б спрямованість, темперамент, здібності, характер
3 психічні властивості	В відчуття, сприймання, уява, пам'ять, увага, мислення, мовлення; збудження, радість, обурення, злість

24. Встановіть відповідність

1. Основні методи психологічного дослідження (за С. Максименко)
2. Додаткові методи психологічного дослідження (за С. Максименко)
 - а. спостереження
 - б. інтроспекція
 - в. тест
 - г. бесіда
 - д. анкетування
 - е. аналіз продуктів діяльності
 - ж. узагальнення незалежних характеристик
3. експеримент и. самооцінка
- к. соціометричне дослідження

25. Встановіть відповідність

1 ідеал	А нужда, в якій виявляється залежність людини від певних умов, необхідних їй для життя та діяльності
2 потреба	Б образ реальної людини або створення особистістю взірця, яким вона керується в житті протягом певного часу і який визначає програму її самовдосконалення на майбутнє
3 мотив	В стійке, вибіркоче, емоційно забарвлене прагнення особистості до життєво значущих об'єктів
4 інтерес	Г реальне спонукання, яке змушує людину діяти у певній ситуації за певних умов

26. Встановіть відповідність

1 психоаналіз	А Дж. Уотсон
2 біхевіоризм	Б З. Фройд
3 гуманістична психологія	В К. Левін
4 структурна психологія	Г А. Маслоу

27. Встановіть відповідність

1 гра	А свідома діяльність людини спрямована на створення матеріальних і духовних благ
2 навчальна діяльність	Б непродуктивний вид діяльності, основний засіб пізнання дитиною світу, характеризується нестійкістю цілі
3 праця	В свідомо й цілеспрямована діяльність, сутність якої полягає в засвоєнні знань, вироблених людством з метою підготовки дітей до майбутньої самостійної трудової діяльності

28. Встановіть відповідність

1. Екстероцептивні відчуття
2. Інтероцептивні відчуття
3. Пропріоцептивні відчуття
 - а. Зорові
 - б. Органічні відчуття
 - в. Слухові
 - г. Нюхові
 - д. Смакові
 - е. Температурні
 - ж. Тактильні
 - з. Відчуття рівноваги
 - и. Відчуття болю
 - к. Відчуття руху

29. Встановіть відповідність

1 якість відчуттів	А часова характеристика відчуттів
2 інтенсивність відчуттів	Б особливість, якою одне відчуття відрізняється від іншого; викликається специфічними різновидами подразників
3 тривалість відчуттів	В кількісна характеристика відчуттів, залежить від сили подразника й функціонального стану рецептора

30. Встановіть відповідність

1 предметність сприймання	А залежність сприймання від загального змісту нашої психічного психічного життя
2 цілісність сприймання	Б сприймання узагальненої структури, що формується упродовж деякого часу
3 структурність сприймання	В сприймання цілісного образу предметів на підґрунті узагальнення отримуваної у вигляді різних відчуттів інформації про окремі якості й властивості предметів
4 аперцепція	Г здатність відображати предмети і явища реального світу не у вигляді набору не пов'язаних між собою відчуттів, а у формі окремих предметів

31. Встановіть відповідність

1 рухова пам'ять	А формується найпізніше серед інших видів пам'яті, запам'ятовування та відтворювання наших думок
2 емоційна пам'ять	Б з'являється у дітей півтора-дворічного віку, пам'ять на уявлення, картини природи і життя, а також на звуки, запахи, смаки тощо
3 образна пам'ять	В з'являється до кінця шостого місяця життя дитини, пам'ять людини на почуття
4 словесно-логічна	Г з'являється на першому місяці життя, є підґрунтям формування різних практичних і трудових навичок

32. Встановіть відповідність

1. Розумові операції
2. Форми мислення
 - а. Порівняння
 - б. Аналіз
 - в. Синтез
 - г. Абстрагування
 - д. Узагальнення
 - е. Систематизація
 - ж. Судження
3. Міркування и. Умовивід

33. Встановіть відповідність

1 наочно-дійове мислення	А характеризується тим, що змістом розумового завдання є образний матеріал, маніпулюючи яким людина аналізує, порівнює чи узагальнює істотні аспекти у предметах та явищах
2 наочно-образне	Б здійснюється у словесній формі за допомогою понять, які не мають безпосереднього чуттєвого підґрунтя, властивого сприйманню та уявленню
3 словесно-логічне	В генетично найбільш рання стадія розвитку мислення, характеризується тим, що розв'язок завдання безпосередньо міститься в самій діяльності

34. Встановіть відповідність між процесом уяви та образами

1 аглютинація	А хлопчик-мізинчик, гном
2 гіперболізація	Б русалка, кентавр
3 літота	В Микита Кожум'яка, Чугайстер
4 аналогія	Г локатор, «електронне око»

35. Встановіть відповідність

1. Активна увага

2. Пасивна увага

а. Сон

б. Репродуктивна увага

в. Творча увага

г. Мрія

д. Фантазія

36. Встановіть відповідність

1 довільна увага	А має цілеспрямований характер, і спочатку вимагає вольових зусиль, однак пізніше людина «входить» в роботу, цікавими стають зміст і процес діяльності, а не лише результат
2 мимовільна увага	Б увага, що скеровується усвідомленою метою, тісно пов'язана з волею.
3 післядовільна увага	В пасивна увага, виникає незалежно від свідомості людини

37. Встановіть відповідність

1 настрій	А емоційний стан, що характеризується дезорганізацією свідомості та діяльності у стані безнадійності, втрати перспективи
2 афект	Б неспецифічна відповідь організму на пред'явлені йому зовнішні чи внутрішні вимоги
3 стрес	В сильне короткотривале збудження, що виникає раптово, оволодіває людиною так сильно, що вона втрачає здатність контролювати свої дії та вчинки
4 фрустрація	Г найбільш тривалий емоційний стан, що забарвлює нашу поведінку, характеризує життєвий тонус людини

38. Встановіть відповідність

1 холерик	А сильний, врівноважений, рухливий
2 сангвінік	Б сильний неврівноважений рухливий
3 флегматик	В слабкий, неврівноважений, інертний
4 меланхолік	Г сильний, врівноважений, малорухливий

39. Встановіть відповідність

1 сензитивність	А особливості реакції особистості на подразники, що виявляються в темпі, силі та формі відповіді, а найяскравіше – в емоційній вразливості, і відображаються на ставленні особистості до довколишньої дійсності та до самої себе
2 реактивність	Б міра чутливості до явищ дійсності, що стосуються особистості
3 пластичність	В складність або нездатність перебудовуватися при виконанні завдань, якщо цього потребують обставини
4 ригідність	Г швидке пристосування до обставин, що змінюються

40. Встановіть відповідність

1 задатки	А індивідуально-психологічні особливості особистості, які є умовою успішного здійснення певної діяльності й визначають відмінності в оволодінні необхідними для неї знаннями, вміннями та навичками
2 здібності	Б природжені передумови до розвитку здібностей
3 талант	В найвищий щабель розвитку здібностей, що виявляються у творчій діяльності, результати якої мають історичне значення в житті суспільства
4 геніальність	Г видатні індивідуальні здібності людей в одній чи кількох галузях діяльності

41. Допишіть поняття за визначенням

Реакція організму на подразнення, яка здійснюється за допомогою нервової системи – це _____

42. Допишіть поняття за визначенням

Складна система безумовних рефлексів становить діяльність, яку називають – _____

43. Допишіть поняття за визначенням

Властивість високоорганізованої живої матерії, що полягає в активному відображенні суб'єктом об'єктивного світу, у побудові суб'єктом картини цього світу і регуляції на даному підґрунті поведінки та діяльності, – це _____

44. Допишіть поняття за визначенням

Складний комплекс реакцій організму на впливи зовнішнього середовища – це _____

45. Допишіть поняття за визначенням

Найвищий рівень розвитку психіки – це _____

46. Допишіть, пропущений структурний компонент свідомості (за С. Максименком):

Знання про навколишню дійсність, природу, суспільство, виокремлення людиною себе у предметному світі як суб'єкта пізнання, Я-концепція, ставлення особистості до об'єктивної дійсності, до інших людей, до самої себе, ...

47. Допишіть поняття за визначенням

Усвідомлений образ передбачуваного результату, на досягнення якого спрямована дія людини – це _____

48. Допишіть поняття за визначенням

Зіткнення протилежно спрямованих цілей, мотивів, інтересів, бажань, потреб людей – це _____

49. Допишіть поняття за визначенням

Особистість, яка користується визнанням та авторитетом у групі, за якою група визнає право приймати рішення у значущій для неї ситуації, бути організатором діяльності групи й регулювати взаємини в ній – це _____

50. Допишіть поняття за визначенням

Свідома активність людини, що виявляється в системі дій, спрямованих на досягнення поставленої мети – це _____

51. Допишіть поняття за визначенням

Готовність людини успішно виконувати певну діяльність, що ґрунтується на знаннях та навичках – це _____

52. Допишіть поняття за визначенням

Специфічно людський засіб спілкування, що існує об'єктивно в духовному світі людського суспільства і становить собою систему знаків, які функціонують як засоби такого спілкування - – це _____

53. Допишіть поняття за визначенням

Особлива форма психічної діяльності, яка виявляється у спрямованості та зосередженості свідомості на значущих для особистості предметах, явищах навколишньої дійсності – це _____

54. Допишіть поняття

З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер – представники такого напрямку психології -

55. Допишіть поняття за визначенням

Пізнавальний психічний процес відображення в мозку людини окремих властивостей предметів і явищ при їх безпосередній дії на органи чуття – це

56. Допишіть поняття за визначенням

Психічний процес свідомої та цілеспрямованої регуляції людиною своєї діяльності та поведінки з метою досягнення поставлених цілей – це

57. Допишіть поняття за визначенням

Процес опосередкованого й узагальненого відображення людиною предметів та явищ об'єктивної дійсності в їх істотних зв'язках і відношеннях – це

58. Допишіть поняття за визначенням

Вплив попереднього психологічного життя на процес сприймання людини – це _____

59. Допишіть поняття за визначенням

Дії з об'єктами, відображеними в образах, уявленнях і поняттях про них – це _____

60. Допишіть поняття за визначенням

Сукупність стійких індивідуально-психологічних властивостей людини, які проявляються в її діяльності та суспільній поведінці, у ставленні до колективу, до інших людей, праці, навколишньої дійсності та самої себе – це

8. Тематика контрольних робіт із дисципліни «Психологія» для студентів 3 курсу заочної форми навчання спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Номер вибирається за списком студента в групі

1. Психологія як наука.
2. Розвиток психіки у філогенезі.

Завдання №1

1. Індивідуальні відмінності у сприйманні людей. Розвиток сприймання.
2. Мислені операції. Види мислення. Розвиток мислення. Індивідуальні особливості мислення. Мислення і мовлення.

Завдання №2

1. Сутність основних принципів психології.
2. Розвиток свідомості людини.

Завдання №3

1. Індивідуальні особливості пам'яті. Мнемонічні прийоми запам'ятовування. Розвиток пам'яті.
2. Поняття про спілкування та основні його форми. Зміст спілкування та його функції.

Завдання №4

1. Завдання психології як науки.
2. Психологічний механізм активності особистості.

Завдання №5

1. Характеристики почуттів: якість, полярність, активність та інтенсивність. Фізіологічні основи емоцій і почуттів.

2. Особливості сприймання і розуміння людини людиною. Рівні спілкування.

Завдання №6

1. У чому полягає значення психології як науки?
2. Сутність відмінності понять „індивід“, „особистість“, „індивідуальність“.

Завдання №7

1. Психічні процеси: пізнавальні та емоційно-вольові.
2. Прийоми створення уявних образів. Розвиток уяви.

Завдання №8

1. Наукові та життєві психологічні знання.
2. Теорії особистості в психології.

Завдання №9

1. Поняття про відчуття. Властивості відчуттів.
2. Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті.

Завдання №10

1. Предмет вивчення психології як науки протягом історії її становлення.
2. Розвиток психіки в онтогенезі.

Завдання №11

1. Спрямованість особистості.
2. Сприймання. Фізіологічні основи сприймання.

Завдання №12

1. Галузі психології; їх характеристика.
2. Проблема структури особистості.

Завдання №13

1. Види сприймань. Властивості сприймань.
2. Поняття про уяву, її функції. Види уяви.

Завдання №14

1. Психологія в структурі професійної готовності та як компонент життєвого досвіду.
2. Структура особистості за З.Фрейдом

Завдання №15

1. Відчуття як генетично первинна форма відображення дійсності.
2. Поняття про увагу, її природу та значення. Види та форми уваги.

Завдання №16

1. Основні наукові напрями психології.
2. Індивідуальна теорія особистості А.Адлера.

Завдання №17

1. Основні властивості уваги. Способи управління увагою. Розвиток уваги.
2. Поняття про мовлення. Фізіологічна основа мовлення.

Завдання №18

1. Основні етапи становлення психологічної думки.
2. Типи саморегуляції особистості

Завдання №19

1. Поняття про мислення та його фізіологічні основи. Форми мислення.
2. Зовнішні прояви емоцій і почуттів. Форми і стани переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття:

Завдання №20

1. Методи психологічного дослідження.
2. Психологічні механізми мовлення. Види мовлення. Розвиток мовлення.

Завдання №21

1. Поняття про темперамент. Типи темпераментів. Фізіологічні основи темпераменту.
2. Поняття «конфлікт», його види та конфліктогени. Основи психологічної корекції спілкування.

Завдання №22

1. Предмет, об'єкт і завдання психології.
2. Поняття про емоції і почуття. Прості й складні емоції.

Завдання №2

1. Основні типи вищої нервової діяльності. Головні властивості темпераменту.
2. Структура характеру. Риси характеру. Акцентуації характеру.

Завдання №3

1. Основні галузі психології.
2. Поняття про здібності. Задатки як природжені передумови розвитку здібностей. Види здібностей. Рівні здібностей.

Завдання №4

1. Структура спілкування. Мовленнєві здібності. Форми спілкування
2. Психологічні особливості особистості - задатки, здібності, творчий потенціал, темперамент, характер.

Завдання №5

1. Теорія психоаналізу З.Фрейда.
2. Соціально-психологічна характеристика поведінки особистості в колективі.

Завдання №6

1. Обдарованість як проблема наукового дослідження.
2. Індивідуальна теорія особистості А.Адлера.

Завдання №7

1. Мислення та його форми.
2. Лідерство в групах і колективах.

Завдання №8

1. Типологія характерів.
2. Ієрархія потреб особистості за теорією А. Маслоу.

Завдання №9

1. Соціально-психологічна адаптація працівників.
2. Темперамент та його види.

Завдання №10

1. Спілкування як міжособистісна взаємодія.
2. Теорії особистості.

Завдання №11

1. Тактика поведінки у конфліктах і конфліктних ситуаціях.
2. Культура спілкування керівника.

Завдання №12

1. Знання, навички і вміння як основа для розвитку здібностей.
2. Спрямованість особистості.

Завдання №13

1. Моделі спілкування у трудовому колективі.
2. Основні напрямки психології як науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ануфриева А. Н. Социальная психология: курс лекций / А. Н. Ануфриева, Т. Н. Зелинская, Н. Е. Зелинский – К., 1995
2. Загальна психологія / за ред. С. Д. Максименка. – К.: "Форум", 2000.
3. Зейгарник Б.В. Теория личности в зарубежной психологии / Б. В. Зейгарник – М., 2001
4. Общая психология / [В.В. Богословский, А.А. Степанов, А.Д. Виноградова и др.] ; под ред. В.В. Богословского и др. – М.: Просвещение, 2001. – 383 с.
5. Общая психология / [А.В. Петровский, А.В. Брушлинский, В. П. Зинченко и др.]; под ред. А.П. Петровского. – М.: Просвещение, 2006. – 464 с.
6. Общая психология / под ред. С. Д. Максименка. – М.: Рефл-бук, 1999.
7. Общая психология / под ред. А. В. Петровского. – М.: Просвещение, 2011.
8. М'ясоїд П.А. Загальна психологія / П. А. М'ясоїд .– К.: Вища школа, 2010. – 479 с.
9. М'ясоїд П.А. Задачі з курсу загальної психології / П. А. М'ясоїд.– К.: Вища школа, 2009. – 184 с.
10. Немов Р.С. Психология / Р. С. Немов. – М.: Просвещение: ВЛАДОС, 2008. – 576 с.
11. Психологія і педагогіка / під ред. А.А. Радугіна. – М. : Центр, 2007. – 256 с.
12. Психологія / за ред. Г. С. Костюк. – К.: Рад. шк., 2011.

Навчальне видання

Психологія

Методичні рекомендації

Укладачі: **Горбунова** КарінеМаркарівна

Тайхриб Катерина Анатоліївна

Формат 60 x 84/16. Ум. друк. арк. 4,1

Тираж 20 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського Національного аграрного університету.

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

